

Tarihin Hafızası

© 2015, Hayat Yayıncılık, İletişim, Yapım, Eğitim Hizmetleri ve Tic. A.Ş.

Tüm yayın hakları anlaşmalı olarak Hayat Yayınları'na aittir.

Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir; izinsiz çoğaltılamaz, basılamaz.

ISBN: 978-605-151-173-3

Sertifika No: 75092

<i>Hayat Yayınları</i>	: 573
<i>Tarih</i>	: 17
<i>Kitabın Adı</i>	: Tarihin Hafızası
<i>Yazarı</i>	: Prof. Dr. Mehmet Çelik
<i>Yayın Editörü</i>	: Erol Şahnacı
<i>Kapak Tasarımı</i>	: Ahmet Turan Öztürk
<i>İç Tasarım</i>	: Aydın Altuntaş
<i>Baskı Yeri ve Tarihi</i>	: Ankara, 2025
<i>Baskı ve Cilt</i>	: Ertem Basım

Sertifika No: 48083

Hayat Yayın Grubu

Molla Gürani Mahallesi, Oğuzhan Caddesi No: 15 Kat: 3

Fındıkzade - Fatih / İstanbul

Tel: 0212 613 11 00 Gsm: 0530 259 80 96

www.hayatyayinlari.com - e-posta: hayat@hayatyayinlari.com

[X /hayatyayinlari](https://www.instagram.com/hayatayinlari) [f /hayatyayinlari](https://www.facebook.com/hayatayinlari)

Tarihin Hafızası

PROF. DR.

MEHMET ÇELİK

Prof. Dr. Mehmet Çelik

Tarihçi-Yazar... 1954 Elazığ doğumlu. Halen Celal Bayar Üniversitesi Öğretim Üyesi.

Akademik uzmanlık alanı: Ortaçağ İslâm, Roma-Bizans, Hristiyanlık, Dinî Azınlıklar.

Akademik alanda kaleme aldığı 13 kitabı ve 100'ün üzerinde makalesi bulunmaktadır.

Popüler, sosyo-politik alanda yazdığı 5 kitabı ve Tarih Dergilerinde yayınlanan 100'lerce makalesi bulunmaktadır.

Ulusal ve uluslararası alanda çeşitli akademik sosyal, kültürel ve siyasi konularda uzman olarak sık sık yer alan Prof. Dr. Mehmet ÇELİK'i ulusal televizyon programları ve yurtiçi ve yurt dışında verdiği konferanslarla kamuoyu yakından tanımaktadır.

Akıcı üslubu, engin birikimi, konulara objektif yaklaşımı ve samimiyeti nedeniyle kamuoyunca ilgiyle izlenmektedir.

Okumayı, araştırmayı, yazmayı ve topluma tarih şuuru aşılmasını kendine düstur edinen hocamıza, bu hizmetlerinin devamı için sağlıklı ve huzurlu uzun bir ömür diliyoruz.

Hayat Yayınları

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	7
------------	---

EVDEKİ DİRLİĞİN AYAK BAĞLARI

Laikler, Aleviler ve Kürtler.....	11
Efendilerle Teb'anın Mücadelesinde Halkın Derin Devlet Algısı.....	38
Teb'a Operasyondan Nasıl Kurtuldu?.....	72
Son Kale Muharebeleri.....	88
Bu % 25'lik Kesim Eski Türkiye'yi Niye Özlüyor?.....	118

SANCILI KARNİMİZ ORTADOĞU

Çanakkale ve Sahneden Çekilişimiz.....	131
Yemen.....	158
Garnizon Cumhuriyetleri'nin Geleceği Bundan Sonra Nereye?.....	172
Rusya'nın Ortadoğu Hayallerinin Tarihî Arka Plânı.....	188
İslam Öncesi Mecusî İran'ın Ortadoğu Aşkı.....	200
Kuzey Irak'tan Akdeniz'e Yeni Petrol Boru Hattı Güzergâhı.....	209
Gazze'nin Gözyaşları.....	214

SIRTIMIZA YÜKLENEN

Osmanlı'da Misyoner Kiliseler Nasıl ve Neden Kuruldu?.....	239
Fener Patrikhanesi'nin Ökümenik İddialarının Çöküşü.....	257
İç'te Ve Dış'ta Herkesin Etinden, Sütünden ve Tüyünden Bolca Yararlandığı Fenomen: Ermeni Soykırımını.....	272
Süryanilerin Savruluşu.....	295

Süryani Soykırımının Ayak Sesleri.....	311
Siyasal Bir Proje Olarak Soykırım İddialarının Analizi.....	318

KIBLE DEĞİŞİNCE

Batı'nın Kültürel Genetiğinin Beslendiği Damarlar	331
Batı'nın İslam Dünyasındaki İmajı.....	346
Deniz Feneri Üzerinden Sadece Hamiyet Duygularımız Vurulmuyor, Küresel Güç Olmamızın Önü De Kesilmeye Çalışılıyor!.....	360

PUSULA KAYBOLUNCA

Bir Erzurum Kongresi Sempozyumu Hatırası.....	383
Din Referanslı Değerlerin Yozlaşmasında Medyanın Rolü.....	392

ÖNSÖZ

40 yıllık akademik hayatım hep okumak, araştırmak, yazmak ve bunları ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongreler de sunmakla geçti.

Bu akademik çalışmalarım, tabir olarak akademik camianın ilgisini çekiyordu.

Televizyon programlarına ve konferanslara başlayınca, iki gerçeğe yüz yüze geldim:

- Tarih bilincinin eksikliği ve halkın, özellikle de genç nesillerin buna susamışlığı
- Yakın tarihe daha çok ilgi duyması.

Bu acı gerçek bendeki mesuliyet duygusunu daha da ağırlaştırdı. 50-100 kişilik üniversitedeki Tarih Bölümü öğrencileri kadar, bu geniş kitlelerin de tarih bilincine ihtiyaçları vardı.

Önceleri, bu ihtiyacı TV programları ve umuma açık konferanslarla gidermeye çalıştım... Ancak “söz uçar, yazı kalır” gerçeği, bana bu programlarda anlattığım konuların bir müddet sonra izleyicilerin hafızasında sadece bir tarih bilinci tortusu bıraktığını, konuların detaylarının ve teknik bilgilerinin ise zamanla uçup gittiğini düşündürdü.

Ve, tarihin önemli kavşak noktalarındaki olaylarla günceli birleştirerek, düşüncelerimi ve birikimimi kitaplara dökmeye karar verdim.

Her kesimden, her yaştan, her az veya çok bilgi birikimine sahip... kısaca sokaktaki her vatandaşın anlayabileceği üslup-

la, fazla teknik bilgilerle şişirmeden kalemi elime alıp masaya oturdum.

Bu bağlamda ilk iki kitabım 2011 yılında *Tarihin Hafızası* ve *Güne Düşülen Notlar* adıyla yayınlandılar. Kitaplarıma beklediğimden daha fazla bir ilgiyle karşılaştım. Bunun temel nedeninin de akademik bir endişe taşımadan günlük konuşma diliyle, fazla teknik detaylara boğmadan akıcı ve rahat anlaşılır bir üslupla yazmamdı. Ancak aradan zaman geçince, okuyucuların neden yenilerini yazmıyorsun, kitaplarını bir sefer değil, üç-beş kere hatmettik. Yeter, yenilerini istiyoruz... diye tarz ve sitelere başlayınca, tekrar kalemi alarak masaya oturduk.

2015 yılında da *Cumhuriyet'in Tozlu Sayfaları*, İhtişamdan Sefalet, *Cumhuriyet'in Kamburları* adlı çalışmalarımız okuyucularımızla buluştu.

2016'da da elinizdeki bu kitap!..

Bu çalışmalarımın aziz milletimizin ve özellikle de genç nesillerin tarih şuurunu daha da geliştireceğine, ufuklarını açacağına, tarihte cereyan eden ve üstü örtülen veya çarpıtılan olayların perde arkasını nasıl okumaları gerektiği hususunda yol gösterici olacağını ümit ederek, sizleri bu sayfalarla baş başa bırakıyorum.

Prof. Dr. Mehmet ÇELİK

EVDEKİ DİRLİĞİN AYAK BAĞLARI

LAİKLER, ALEVİLER VE KÜRTLER

Bu coğrafyada yönetenlerle yönetilenler arasında problem XIX. yüzyılın başında kendisini hissettirmeye başladı.

Sanayi Devrimi'ni tamamlamış, yönetim anlayışında Kili-se'nin boyunduruğundan kurtulmuş, hukukla beslenen seküler siyasal sistemlerle tanışmış bir Avrupa karşısında, Osmanlı Devleti'nin askerî açıdan hantallığı, ekonomik açıdan zayıflığı aydınların dikkatlerini ister istemez Batı'ya çevirmişti.

Yaşadıkları dünyanın dışında da bir dünya olduğunu fark etmişlerdi. Bu yenedünyada yönetim daha “katılımcı”ydı. Katılımcıların yönetimdeki yetki ve hakları “hukukla güvence altına” alınmıştı. Zihinleri ve ruhları bu “katılımcı yönetim anlayışı”nın teorik bilgi ve söylemleriyle beslenen aydınlar, kendi ülkelerindeki geri kalmışlığın temel nedenini yönetim anlayışına bağlamışlardı.

Bu nedenle Tanzimat'la başlayan mücadele, aslında “yönetimde söz hakkını ele geçirme mücadelesi”nden başka bir şey değildi.

Osmanlı'nın geleneksel yönetim anlayışına itiraz eden aydınlar, isteklerinin meşruiyet kaynağı olarak “halk”ı ve onun yönetimde var olması gereken “hak”kını gösteriyorlardı.

I ve II. Meşrutiyet, bu söylemlerle toplumdan destek buldu ve nihayet 1920'lerde Osmanlı Devleti tasfiye edilince, millî iradeye dayalı Cumhuriyet yönetimi kuruldu.

I. Dünya Savaşı'nda 4 milyon kilometrekare toprak kaybetmiş, 5 milyon'a yakın insanını yitirmiş, Millî Mücadele'yi çok

güç şartlar altında gerçekleştirip, istiklâlini zar zor kurtarmış, savaş artığı 13 milyon nüfusundan 8.5 milyonu kadın, geri kalanları yaşlı, sakat ve çocuklardan oluşan bir toplumla yeni bir devlet kuracaksınız!..

Bu hiç de kolay bir iş değildi.

Nihayet dünyada geçerli olan yönetim anlayışı “ulus devlet modeli”ydi ve 1923’te bu modeli esas alan Cumhuriyet kuruldu.

Artık parlamenter sistemle, yani halkın özgür iradesiyle seçtiği temsilciler vasıtasıyla kendi kendisini yönetmesi söz konusuydu.

Ama ortada bir gerçek vardı: Bu 13 milyon nüfus eğitimsiz, aç ve perişandı. Karnını doyurmaktan, hayatını devam ettirmekten başka bir düşünceleri yoktu.

Bu nedenle sistemin kuruluşuyla da, işleyişiyle de zihnen bile olsa ilgilenecek durumda değillerdi.

Evet, ülkede bir parlamento vardı. Seçime benzer bir şeyler de oluyordu: Sandıklar kuruluyor, usulen oy da kullanılıyordu.

Fakat milletvekillerini Ankara’dan üç kişi belirliyordu.

Bu parlamentodan bir başbakan ve bakanlar kurulu da oluşuyordu ama, bu da bir kişinin tayin etmesiyle oluyordu.

Özetle “Millî İrade”nin “M”si bile ortalıkta yoktu.

1950’lere gelinceye kadar, resim kabaca şöyle teşekkül etmişti: Adı Cumhuriyet olan bir sistem vardı, fakat demokratik değildi.

Devlet’in kurumları ve yasaları vardı, fakat bu devlet bir hukuk devleti değildi; çağdaş normlardan uzaktı, insan haklarına saygılı değildi.

Devlet, millet için değil, millet bu yeni, tasarlanan devlet için konuşlandırılmıştı.

1950'deki çok partili seçimlerle beraber, bu topraklar ve Anadolu insanı demokrasinin bir yüzü ile tanıştı.

Sistemin kurucu damarı ve bu damardan beslenen seçkin ve elitlerle Anadolu halkı, o günden bugüne sistem üzerinde bir kavga vermektedirler.

Seçkinler bu kavgada pozisyonlarını kaybetmemek için her türlü yola başvurdular: Askerî darbelerden tutun da, polis tüzüğüne benzeyen Anayasalara, millî iradenin önüne set olarak diktikleri anayasal kuruluşlardan tutun da, oluşturdukları “*derin*” yapılarla halkı kamplara bölüp, birbirine kırdırarak, bu statükoyu 2010'lara kadar korumayı başardılar.

Bütün hedef, demokrasiyi önleyerek, statükoyu devam ettirebilmek!

60 yıllık bu mücadele, sistemi “*tek partili baskıcı bir yönetim*”den ancak üçüncü dünya demokrasisi diye isimlendirilen “**üçüncü sınıf bir demokrasi**” seviyesine çıkarmıştır. 1950'de başlayan bu serüvende, demokrasi denen “*şey*”e karşı statükoyu muhafaza etmek için sistem, onlarca ciddi, yüzlerce tâli “*engelli bariyer*” ihdas etmiştir.

Bunları tek tek burada ele alıp izah etmek, bu yazının sınırlarını aşar.

Bu nedenle askerî darbeleri, polis tüzüğüne benzeyen anayasaları, askerî vesayeti, Millî Güvenlik Kurulu ve başta Yüksek Yargı kurumları olmak üzere anayasal kuruluşları ve tabii statükoyu korumak üzere oluşturulan askeri ve sivil bürokrasi ile denetim altına alınan basın... vs. bütün bunları bir tarafa bırakıp, sistem tarafından “*statüko*”yu korumak üzere, bir top-

lum mühendisliği projesi olarak yaklaşık 60 yıl çok başarılı bir şekilde uygulanan ve demokrasimizin gelişmesini önleyen, statükoya da meşruiyet sağlayan üç “set”ten bahsedeceğiz.

Bunlar: Dindarların milliyetçi, Alevilerin laik, Kürtlerin etnik damarlarıdır.

Maziden Kopuk Ulus-Devlet

Öncelikle Anadolu’nun dindar halkında bu “*milliyetçi damar*” nasıl oluştu ona bakalım.

Tüm Evrensel dinlerde olduğu gibi, İslam da ırkçılığı ve ona dayalı milliyetçiliği reddeder. Bu evrensel ilkeyi de, her mümin iyi kötü bilir.

Selçuklu ve Osmanlı imparatorluk tecrübesi de, bu anlayışın fiili kanıtıdır.

Fransız İhtilali’nden sonra gerek Avrupa’da ve gerekse Osmanlı coğrafyasında okumuş genç nesiller üzerinde etkisini hissettiren milliyetçilik dalgası dahi, İslam toplumlarında dini dışlayamamıştır.

Türkçülük akımının teorisyenlerinin ve öncülerinin bir kısmı, gönülsüz de olsa, bu çağdaş ideolojinin yanına dini monte etmeyi sosyolojik bir gerçeklik ve zaruret olarak görmek zorunda kendilerini hissetmişlerdir.

Millî Mücadele esnasında da bu “*format*” hep özenle gözetilmiştir.

Ancak Millî Mücadele zafere ulaştıktan ve Cumhuriyet kurulduktan sonra kademeli olarak bu formatın “*dini vechesi*”nden vazgeçilmiş, hatta zaman içinde onunla mücadele edilmiş ve sosyal hayatın her alanından uzaklaştırılmaya çalışılmıştır.

Bu dönemde bir yandan milliyetçi damar söylemde “*Türk-*

çülük” üzerine inşa edilirken, diğer taraftan tarihte Türk’ü “Türk” yapan tüm vasıf ve özelliklerle de mücadele edilmiştir.

Türk Milleti’nin tarihi, tarih felsefesi, dünya görüşü, hayat tarzı, inançları, manevi değerleri, örf-âdet ve gelenekleri, musiki, giyim kuşamı... kısaca neyi varsa, bunlar yok edilmeye çalışılmıştır.

Eğer mümkün olabilseydi, özellikle Selçuklu ve Osmanlı dönemi, tarihin sayfalarından çıkarılıp yaşanmamış kabul edilecekti.

Rejimin bu politikası, dindar halkın milliyetçilik damarını güçlendirdi. Anadolu insanı, dinî damarıyla millî damarını birleştirerek Osmanlı’ya sahip çıktı.

Bu duygu sadece Türklere has değildi.

Kürtler, Çerkezler, Boşnaklar, Arnavutlar... etnisitesi ne olursa olsun, Osmanlı’yı sahiplenmede Türk’lerden hiç de geri kalmadılar.

Böylece Cumhuriyet dönemi boyunca iki tarih tezi bu topraklarda hep çatıştı durdu: Resmî tarih, gerçek tarih!..

Bu resmî tarih anlayışı, Anadolu’nun geleneksel inancıyla beraber, tarihini de hedef tahtasına oturtunca, belki de hiç istemediği halde Anadolu halkının bugünkü “*millî damarı*”nı beslemiş oldu.

Böylece Anadolu halkı geçmişine, özellikle de Osmanlı’ya sahip çıkmakla, dinine sahip çıkmayı özdeşleştirmiş oldu.

Cumhuriyet kadrolarının, yeni rejimi oturtmak için çağdaş dünyanın görüntüdeki değer yargularını topluma dayatarak kabul ettirmeye çalışmaları, bunun için de Osmanlı tarihinden cımbızla çekip çıkardıkları küçük olumsuzlukları abartarak, hatta zaman zaman gerçekleri ters yüz ederek, uydurarak

tüm geçmiş tarihi karalamaları, Anadolu insanının vicdanını yaralamıştır.

Bu konuda öylesine hassaslaşmıştır ki, Osmanlı padişahlarının, Osmanlı bürokrasisinin insan olduğunu, onların da zaaflarının olabileceğini dahi akıl defterinden silmişlerdir. Osmanlı, hatası olmayan 600 yıllık bir “*Asr-ı Saadet*”tir.

Cumhuriyet kadrolarının Osmanlı dönemine vicdansızca ve alçakça saldırmaları Anadolu insanını “*toptancılık psikolojisi*”ne götürmüştür. Osmanlı hiç hata yapmadı, hiçbir kabahati, kusuru olmadı... Kötülükler ve şer, hep ötekilerden sudûr etti.

Hayatın gerçekleriyle uyuşmayan bu anlayış, Anadolu insanının zihnini ve ruhunu şu şekilde formatladı: Osmanlı lehine söylenen her şeyin -velev ki gerçek olmasın- kabulüne, Osmanlı aleyhine söylenen her şeyin -velev ki gerçek olmasın- reddine, hem de hiç sorgulanmadan...

Tek parti döneminde Cumhuriyet kadroları, Türk milletinin insanlık tarihi sürecinde medeniyet havzasındaki mühürlerini, ayak izlerini yok etmek için uğraştı, durdu. Hedef, maizi toptan yok etmek ve evveliyatı olmayan bir “ulus devlet” inşa etmek!

Bu ulus devletin fertlerinin zihinlerini de Kars ile Edirne arasına hapsetmek...

Bu nedenledir ki, küçücük iki kişilik bir limited şirketin tasfiyesi dahi en az iki-üç yıl sürerken, koca bir imparatorluğun tasfiyesi birkaç ayda gerçekleştirilmiştir.

1950'lere gelince iş değişti. Dünyanın gidişatına ayak uydurmak zorunda kaldık.

Özellikle “*güvenlik sorunu*” bizi Batı dünyasına yanaşmaya mecbur bıraktı. Bu mecburiyet de çok partili sistemi doğurdu.